

Gatunki mowy i ich ewolucja

Tom V

Gatunek a granice

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu ŚLĄSKIEGO
KATOWICE 2015

Gatunki mowy i ich ewolucja

Tom V

Gatunek a granice

NR 3266

Gatunki mowy i ich ewolucja

Tom V Gatunek a granice

pod redakcją

Danuty Ostaszewskiej i Joanny Przyklenk

Redaktor serii: Językoznawstwo Polonistyczne
Bożena Witosz

Recenzenci
Magdalena Hawrysz
Anna Wojciechowska

Spis treści

Wprowadzenie (<i>Danuta Ostaszewska, Joanna Przyklenk</i>)	11
--	----

Część pierwsza **Refleksje teoretyczne**

Флорий Бацевич Дискурсивные аспекты межжанровых связей в устном общении	15
Zofia Bilut-Homplewicz Germanistyczna tekstologia kontrastywna a rodzaje tekstu.	24
Romuald Cudak Gatunek literacki i granice. Rozważania pograniczne	32
Waldemar Czachur Kontrastywność w badaniach tekstologicznych. Szanse i ograniczenia	43
Halina Grzmił-Tylutki Czy każda wypowiedź jest realizacją gatunku?	52
Iwona Loewe Granice gatunku wobec granic tekstu	64
Bożena Witosz O granicach i ich przekraczaniu — w tradycji i we współczesnej re- fleksji genologicznej.	73
Maria Wojtak Gdy „między” jest w środku, czyli o przenikaniu się konwencji gatunko- wych w konkretnych tekstach (na przykładzie przekazów prasowych).	82

Część druga Analizy i interpretacje

Gatunki *ponad...*, *między / pomiędzy...*

- Władysława Bryła
Geografia w poezji, poezja w geografii — w wybranych utworach Wincentego Pola 97
- Krzysztof Kaszewski
Recenzja gry komputerowej — między techniką a kulturą 107
- Małgorzata Kita
Coming out. Gatunek ponad granicami dyskursów 118
- Danuta Ostaszewska
Między architekturą a twórczością literacką — wpływ profesji na kształt i zawartość treściową gatunku. Z badań nad *Gościńcem* Adama Jarzębskiego 128
- Ewa Sławkowa
Nie tylko *pomiędzy* słowem, obrazem i dźwiękiem: *casus* poezji newsów oraz poezji cybernetycznej. 141

Miniteksty — między tradycją a innowacją: przysłowia, sentencje... a tzw. suchar

- Ewa Jędrzejko
Przysłowia, aforyzmy, sentencje... Jeden gatunek czy różne gatunki? . . . 151
- Aldona Skudrzyk
Wspólnota śmiechu a tzw. suchar. Potoczne myślenie o gatunku 161

Obszary międzydyscyplinowości dialogu — gatunki artystyczne

- Magdalena Baran-Szołtys
Funkcje gatunkowe *podróży* do Galicji w literaturze polskiej i niemieckojęzycznej 169
- Magdalena Hawrysz
Pandora monarchów polskich Aleksandra Obodzińskiego jako genologiczna hybryda (na tle tradycji gatunku) 179
- Joanna Przyklenk
Wokół Hauptowskiej wariacji 188

Artur Rejter	
Romans barokowy — analiza dyskursologiczna wobec granic gatunku. Na przykładzie twórczości Hieronima Morsztyna	199
Teresa Wilkoń	
Wyznaczniki gatunkowe na przykładzie listu literackiego	210
Katarzyna Wyrwas	
Testament poetycki jako wtórny gatunek mowy	221

Rady, porady, edukacja — gatunki użyteczne

Ewa Ficek	
Formy (i dzisiejsze normy) poradnictwa prasowego — analiza genologiczna	230
Anetta Gajda	
Wykład, referat, odczyt, pogadanka, gawęda i ich pokrewieństwo gatunkowe.	238
Izabela Zeman	
Gatunkowe komponenty lekcji szkolnej.	246
Waldemar Źarski	
Książka kucharska i przepis kulinarny — odmiany gatunkowe, warianty tekstu, adaptacje	253

Gatunki medialne: dziennikarstwo prasowe

Barbara Bogolewska	
Mariaż gatunków dziennikarskich i użytkowych oraz gry z konwencją gatunkową.	261
Iwona Dembowska-Wosik	
Gatunek na granicy kultur — felieton (?) w prasie polonijnej w USA	271
Anna Hanus	
Czy dziennikarze stosują alternacje i adaptacje, czy łamią kanony i mieszają wzorce? Gatunki prasowe w ujęciu kontrastowym	280
Maria Krauz	
Krytyka, wartościowanie, ocena — granice recenzji publicystycznej	290
Agnieszka Mac	
Komentarz i jego warianty w dzisiejszej prasie codziennej.	304

Magdalena Pietrzak	
Oblicza recenzji drugiej połowy XIX wieku na przykładzie twórczości publicystycznej Henryka Sienkiewicza	316
Mirosława Siuciak	
Problem kształtowania się gatunku a stabilizacja jego nazwy — na przykładzie wiadomości prasowej	326
Magdalena Ślawska	
Adaptacje gatunków w komentarzu prasowym	335

Gatunki medialne: telewizja i radio

Beata Grochala	
Telewizyjna transmisja sportowa jako kolekcja gatunków	347
Aleksandra Kalisz	
Telewizja śniadaniowa gatunkiem ponad narodami? Analiza porównawcza dwóch europejskich wydań programu	356
Danuta Kępa-Figura	
„Informacja” jako gatunek mowy a genologiczny status informacji dziennikarskiej	364
Paweł Nowak	
Rozwój technologiczny i przeobrażenia kulturowe przełomu XX i XXI wieku a transmisje i relacje sportowe	373
Magdalena Piechota	
Hybrydyczność reportażu sportowego (na przykładzie Bohdana Tomaszewskiego <i>Halo, halo, tu mikrofony Polskiego Radia w Melbourne</i>)	382
Ewa Szkudlarek-Śmiechowicz	
Magazyn telewizyjny jako gatunek w formie kolekcji	393

Gatunki medialne: Internet

Ewa Biłas-Pleszak	
Blog muzyczny w otwartych granicach genologicznych przemian — status nadawcy	403
Anna Fedas	
Internetowe gatunki dziennikarskie. Tradycyjne gatunki prasowe w cyfrowej formie, synkretizm gatunkowy czy nowe wyzwania genologiczne?	412
Katarzyna Frukacz	
Pogranicza reportażu — dawne i nowe	419

Leszek Szymański	
Selected Genre Characteristics of Online Chats	427
Wioletta Wilczek	
Relacje i transgresje w obszarze pola gatunkowego portalu motoryzacyjnego	436
Monika Worsowicz	
„Artykuł multimedialny” na stronach internetowych TVN24 — współlistnienie gatunków	445

Schematyzm urzędowy? Kreacja wariantywna?

Joanna Kuć	
Odmiany tekstowych realizacji na podstawie łukowskich <i>środkujących zeznań</i> z początku XIX wieku	454
Barbara Walkiewicz	
Złożoność gatunkowa projektu budowlanego	463
Aleksander Wiśniowski	
Cechy gatunkowe przemówienia obrończego w polskim postępowaniu karnym	473
Anna Wojciechowska	
<i>Raport w formie pamiętnika</i> . Kontekstowe uwarunkowania wspomnień Juliana Łukaszewskiego	484

Gatunkowość relacji handlowych

Patrycja Pałka	
Rozmowa handlowa jako gatunek mowy	492
Katarzyna Sujkowska-Sobisz	
O wszechobecności negocjacji — granice dyskursu handlowego	504
Joanna Tyka	
Moduł dobijania targu na targu konnym — zapis ginących zwyczajów handlowych.	512

Temat śmierci i modlitwy w gatunki zamknięty

Agnieszka Sieradzka-Mruk	
Adaptacje gatunkowe w tekstach współczesnej drogi krzyżowej	522

Kinga Zielińska

Nekrologi dźwignią (auto)reklamy — o hybrydach gatunkowych na przykładzie nekrologów w języku polskim i niemieckim 532

W kręgu logopedii — z zagadnień deformacji gatunków

Jolanta Panasiuk

Neurobiologiczne uwarunkowania tekstu — formy i gatunki wypowiedzi w afazji. 542

Wprowadzenie

Problematyce gatunku „oddalonego” od prototypu i opisywanego w kontekście jego związków na granicy innych kategorii poświęcona została piąta katowicka konferencja genologiczna. Tematykę tej konferencji adekwatnie odzwierciedla tytuł *Gatunek a granice*. Jest to jednocześnie podtytuł niniejszej publikacji, która podsumowuje badania nad gatunkiem, założone jako pewne kontinuum naukowego oglądu wyznaczonego obiektu. Cykl zamknięty został w przemyślany układ — od tomu I, inicjującego tematykę gatunkowego zróżnicowania polszczyzny (*Mowy piękno wielorakie*), po tom V, prezentujący „graniczne” możliwości współczesnych gatunków mowy (*Gatunek a granice*). Transgraniczność — generalnie rzecz ujmując — uznać trzeba bowiem za ostateczny etap rozwoju współczesnych gatunków. I temu etapowi właśnie poświęcona została piąta konferencja z cyklu „Gatunki mowy i ich ewolucja”.

Problematykę podjęło wielu uczonych — uczestników konferencji (Katowice, 14—15 XI 2013), reprezentujących niemalże wszystkie krajowe ośrodki nauki, a także kilka zagranicznych. Zaproponowany temat dotyczący zagadnienia granic gatunku zarówno stał się dla badaczy inspiracją do prezentacji ważnych poznawczo refleksji teoretycznych oraz metodologicznych, jak i dał impuls do wielu interesujących analiz empirycznych. Wpisując się w konwencję poprzednich spotkań naukowych, uczeni dzielili się wynikami badań diachronicznych, chociaż przeważały i tym razem synchroniczne ujęcia gatunkowego stanu współczesnej polszczyzny. Ogląd badawczy — wielowymiarowy — koncentrował się zatem na polszczyźnie dawnej i współczesnej. Dopełniającego waloru dodały mu ujęcia komparatystyczne, pozwalające na weryfikację i aktualizację dotychczasowych ustaleń polonistycznych.

W centrum uwagi badaczy znalazła się międzygatunkowość relacji i wynikające z niej możliwości nakładania się oraz krzyżowania gatunków w strefach pogranicznych; dyskutowano nadto kwestie związane z samymi procesami

adaptacji, uwzględniając przy tym zjawisko współistnienia różnych gatunków w obrębie nadrzędnej struktury.

W zgodzie z tradycją niniejszego cyklu pojawiły się i tym razem nowe propozycje badawcze i nowe terminy naukowe, takie jak „przebitka tekstowa” zaproponowana przez Profesor Marię Wojtak, autorkę — dodajmy — licznych „nowości” genologicznych, jak wprowadzone w poprzednim tomie pojęcia „gatunek w formie kolekcji” czy „kolekcja gatunków”.

Tom niniejszy jest publikacją, która przedstawia dorobek piątego genologicznego spotkania naukowego w Katowicach. Referaty wygłoszone w trakcie poprzednich czterech spotkań złożyły się na publikacje *Gatunki mowy i ich ewolucja*, przygotowane pod naukową redakcją Danuty Ostaszewskiej (tom IV przy współudziale Joanny Przyklenk): T. I: *Mowy piękno wielorakie*. Katowice 2000; T. II: *Tekst a gatunek*. Katowice 2004; T. III: *Gatunek a odmiany funkcjonalne*. Katowice 2007; T. IV: *Gatunek a komunikacja społeczna*. Katowice 2011.

Danuta Ostaszewska
Joanna Przyklenk

Redakcja i korekta: Olga Nowak, Aleksandra Gaździcka

Redakcja techniczna: Barbara Arenhövel

Łamanie: Edward Wilk

Copyright © 2015 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336

ISBN 978-83-8012-347-2

(wersja drukowana)

ISBN 978-83-8012-348-9

(wersja elektroniczna)

Wydawca

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice

www.wydawnictwo.us.edu.pl

e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 34,5. Ark. wyd. 43,0

Papier offset kl. III, 90 g Cena 62 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: „TOTEM.COM.PL Sp. z o.o.” Sp.K.
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław

Gatunki mowy i ich ewolucja • Tom V

Więcej o książce

CENA 62 ZŁ
(+ VAT)

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-8012-348-9